

“सदयस्थितीत प्रमुख खरीप पीकाकरीता पीक संरक्षण संदेश”

डॉ.आर.एल.काळे,
कार्यक्रम समन्वयक
कृषि विज्ञान केंद्र, करडा

श्री.एस के देशमुख
विषय विशेषज्ञ
कृषि विज्ञान केंद्र,करडा

श्री.आर.एस.डवरे
विषय विशेषज्ञ,
कृषि विज्ञान केंद्र,करडा

सोयाबिन

- सोयाबिन पीकात तणनाशकाचा वापर पीक २-३ पानावर आल्यानंतर पेरणीनंतर २०-२५ दिवसाच्या दरम्यानच करावा. सोयाबिन पीक ३० दिवसाचे झाल्यानंतर वाढीच्या अवस्थेत तणनाशकाचा वापर टाळावा.
- तणनाशकाचा वापर झाल्यानंतर साधारणतः ७-१० दिवस डवरणी टाळावी.
- साधारणतः पीक ३० दिवसाचे झाल्यावर फुले लागण्याच्या आधी दुसरी डवरणी करावी व हया डवरणीच्या वेळेस डव-याच्या पासीस दोरीबांधुन (जानकुळास दोरी बांधुन) भर दयावी.
- पेरणी नंतर साधारणतः ३० दिवसानंतर दर तीन तासानंतर किंवा सहा तासानंतर एक सरी पाडावी.
- शेत फुले लागण्याच्या आधी डवरणी व निंदण करून तसेच धु-यावरील तण व झुडपे नष्ट करून तणविरहित ठेवावे.
- सदयस्थितीत पीकात एकरी ८-१० पक्षी थांबे उभारावे.
- सोयाबिन पीकात विविधकिडीच्या प्रतिबंधाकरीता आलटुन पालटुन आवश्यकतेनुसार ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी.
- सदयस्थितीत सोयाबिन पीकात खोडमाशीच्या सनियंत्रणाकरीता व पांढ-या माशीच्या व्यवस्थापनाकरीता एकरी ८-१० पीवळे चिकट सापळे लावावे.
- सोयाबिन पीकात हिरव्या उंटअळी व चंकीभुंग्याकरीता आर्थिक नुकसानीची पातळी लक्षात घेवुन प्रोफेनोफॉस ५० टक्के प्रवाही २० मिली अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेवुन आवश्यकतेनुसार फवारणी करावी.
- सोयाबिन पीकात आर्थिक नुकसानीची पातळी लक्षात घेवुन खोडमाशीचा प्रादुर्भाव आढळल्यास ईथिऑन ५० टक्के प्रवाही १५ मिली अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेवुन आवश्यकतेनुसार फवारणी करावी.
- उभ्या पीकात नत्रयुक्त खताचा वापर टाळावा.
- सोयाबिन पीकात तंबाखुच्या पाने खाणा-या अळीच्या सनियंत्रणाकरीता एकरी ५-६ कामगंध सापळे स्पोंडोल्युरसह खरेदी करून ठेवावे व साधारणतः पेरणीयंत्र ३५-४० दिवसांनी पीकाच्या उंचीच्यावर १ ते १.५ फुट उंचीवर कामगंध सापळे लावावे.
- सोयाबिन पीकात ५० व्या व ७० व्या दिवसी २ टक्के युरियाची फवारणी करावी.
- सोयाबिन पीकात पेरणीनंतर ४० दिवसांनी ज्या सोयाबिनची कायिक वाढ जास्त झाली आहे अशा सोयाबिनमध्ये शास्त्रज्ञांच्या मार्गदर्शनाखाली आवश्यकतेनुसार फुले लागण्याच्या आधी क्लोरोमिक्वॉट क्लोराईड १००० पीपीएम या प्रमाणात घेवुन आवश्यकता असेल तरच फवारणी करावी.
- चुनखडीयुक्त जमिनीत फुलो-यापुर्वी सोयाबिनची पाने पीवळी पडल्यास शास्त्रज्ञांच्या मार्गदर्शनाखाली योग्य निदान करून फेरसची कमतरता असल्यास चिलेटेट फेरस सल्फेट ५० ग्रॅम अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेवुन आवश्यकतेनुसार फवारणी करावी.
- सोयाबिन पीकात तंबाखुची पाने खाणारी अळी, चंकीभुंगा, खोडमाशी, घाटेअळी या पासुन जागरूक राहुन वेळीच व्यवस्थापन करण्यासाठी शेताचे सर्वेक्षण / निरीक्षण करत राहावे व आवश्यकतेनुसार ताबडतोब तज्ञाचा सल्ला घ्यावा.

- सर्व किडनाशकाचा वापर करण्यापुर्वी लेबलक्लेम अंतर्गत विदयापीठ शिफारशीनुसारच करावा व आवश्यकतेनुसार तज्ञाचा सल्ला घेवुनच किडनाशके वापरावीत.

तुर

- तुर पीकात काही ठिकाणी मर, मानकुजव्या, खोडकुज या बुरशीच्या वेगवेगळ्या किंवा सयुक्त प्रादुर्भावातुन रोप मलुल पडलेली आढळुन येवु शकतात. जमिनीतुन वाढणा—या या बुरशीच्या प्रतिबंधाकरीता भविष्यात प्रतिकारक वाणाचा वापर करावा.
- काही ठिकाणी रोपअवस्थेत तुरीच्या झाडाच्या पानावर पिवळे चटटे पडुन अशी पाने आकाराने लहान राहतात व आकसतात अशी लक्षणे आढळल्यास भविष्यात वांझ रोगाला प्रतिकारक वाणाचा वापर करावा.

उडीद व मुग

- उडीद व मुग पीकात मावा, तुडतुडे, फुलकिडे, पांढरी माशी या रस सोसणा—या किडीकरीता तसेच तंबाखुचे पाने खाणारी अळी, हिरवी उंटअळी, स्फंजीड अळी या पाने खाणा—या किडीच्या प्रतिबंध व व्यवस्थापनाकरीता सुरुवातीच्या काळात ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी.
- उडीद व मुग पीकात पांढ—या माशीमुळे केवडा या रोगाचा प्रसार होवु शकतो त्यामुळे पांढ—या माशीच्या व्यवस्थापनाकरीता एकरी ८—१० पीवळे चिकट सापळे लावावे.

हळद

- हळद पीकात उगवण पुर्ण झाल्यानंतर ठिबक सिंचनाची सोय नसना—या शेतक—यांनी साधारणतः लागवडीनंतर दिड महिन्याने एकरी ८० किलो युरिया या प्रमाणात खताची मात्रा देवुन भर दयावी.
- ठिबक सिंचनाची सोय असणा—यांनी विद्राव्य खताच्या रूपात नत्राचा पुरवठा होईल अशा प्रकारचे खत निवडुन ठिबक सिंचनातुन खताची मात्रा दयावी.
- हळद पीक दिड ते दोन महिन्याचे झाल्यानंतर दुस—या खुरपनीच्या वेळी टायकोडर्मा प्लस २ किलो प्रति एकर १० किलो चांगल्या कुजलेल्या शेणखतात मिसळुन जमिनीत वापर करावा व ओलावा नसेल तर हलके पाणी दयावे.

महत्वाची भाजीपाला पीके

- टोमॅटो, वांगी व मिरची या रोपांची लागवड करण्यापुर्वी त्यांची शेंडे इमिडाक्लोप्रीड ३ मिली अधिक कार्बेन्डायझिन १० ग्रॅम अधिक १० लिटर पाणी या द्रावणात बुडवुन लागवड करावी.
- मिरची पीक फुलावर असतांना १०—१५ पीपीएम एनएए या संजिवकाची फवारणी करावी.
- मिरचीवरील फुलकिडीच्या व्यवस्थापनाकरीता फिप्रोनिल ५ टक्के १० मिली अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेवुन फवारणी करावी.
- वेलवर्गीय भाजीपाल्यामध्ये विषाणुजन्य रोगाचा प्रसार टाळण्यासाठी व रस सोषणा—या किडीच्या व्यवस्थापनाकरीता अॅसीटामाप्रीड २० टक्के २ ग्रॅम अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात घेवुन फवारणी करावी.
- सप्टेंबर महिन्यात काढणीसाठी नियोजन केलेल्या भाजीपाल्याचे बुरशीजन्य रोगापासुन व्यवस्थापन करण्याकरीता कार्बेन्डायझिन अधिक मॅन्कोझेप या बुरशिनाशकाची ३० ग्रॅम अधिक १० लिटर पाणी घेवुन या प्रमाणात घेवुन फवारणी करावी.
- टमाट्याच्या पिकात नाग अळीचा प्रादुर्भावग्रस्त पाणे व विषाणुजन्य रोगानेग्रस्त पाणे प्रथम अवस्थेत नष्ट करावेत.

टिप:— सर्व किडनाशकाचा वापर लेबलक्लेम नुसार व तज्ञांच्या मार्गदर्शनाखाली योग्य निदान करूनच करावा.